

PROGRAM
PROFILAKTYCZNY
ZESPOŁU SZKÓŁ NR 18

NA ROK SZKOLNY 2013/2014

WYCHOWANIE I PROFILAKTYKA W SZKOLE

Zadaniem szkolnej **profilaktyki** jest chronienie młodzieży przed zagrożeniami poprzez działania wychowawczo- profilaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób podejmowania ryzykownych zachowań.

Szkolny program profilaktyki obejmuje profilaktykę pierwszorzędowną skoordynowaną z działaniami wychowawczymi. Obiektem działań jest całe środowisko szkolne. Program jest opracowany na podstawie diagnozy obszarów problemowych szkoły i dotyczy części aspektów szkolnego programu wychowawczego między innymi działań prozdrowotnych, współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

Przeprowadzone badania oraz liczne obserwacje młodzieży wskazują, że wzrasta liczba młodych ludzi podejmujących rozmaite zachowania ryzykowne. Niosą one ryzyko negatywnych konsekwencji zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego jednostki, jak i dla jej otoczenia społecznego. Do najczęstszych zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodzież możemy zaliczyć: palenie tytoniu, używanie alkoholu, próbowanie środków psychoaktywnych oraz wczesną aktywność seksualną. Bardzo częstą przyczyną tych zaburzeń jest niewydolność wychowawcza i ekonomiczna rodzin, rozpad tradycyjnych więzi emocjonalnych, słaba odporność psychiczna młodzieży i dorosłych. Wzrost liczby zachowań patologicznych wśród młodzieży jest ściśle związany z patologizacją życia społecznego.

Zmiana stylu życia zwiększanie dostępności wszystkich środków uzależniających, reklamy piwa i papierosów zachęcają do ich używania. Picie alkoholu staje się już nie tylko sposobem spędzania czasu wolnego, ale często normą grupową. Przyczyn tego zjawiska należy szukać w trudnej sytuacji społeczno- ekonomicznej kraju, przemianach kulturowych, frustracjach i napięciach społecznych. Sięganie przez młodzież po różnego rodzaju używki wynika również z niskiego poczucia własnej wartości, z braku umiejętności radzenia sobie z frustracją i stresem, nie umiejętności przyjęcia postawy asertywnej w sytuacji nacisku ze strony rówieśników.

Obecnie coraz częściej obserwuje się zachowania młodzieży określane jako agresywne. Młodzi ludzie nie radzą sobie z trudnościami dzisiejszego świata nie umieją kierować własnym rozwojem, potrzebne im są wzory zachowań, ideały, do których mogliby dążyć. Niepokoi narastająca agresja, wulgarny język, sposób bycia, lekceważenie starszych. Przyczyną mogą być frustracje spowodowane niezaspokajaniem potrzeb dziecka w rodzinie, odrzucenie w grupie rówieśniczej, złe wzorce wychowawcze, niepowodzenia szkolne, gry komputerowe i filmy pełne przemocy.

Kolejnym problemem społecznym, który dotarł do szkół są narkotyki. Obecnie narkomania stała się jednym z większych zagrożeń dla młodych ludzi. Młodzież sięga po narkotyki zarówno ta z środowiska biednych jak i bogatych, przede wszystkim z ciekawości chęci przeżycia czegoś niecodziennego, jak również aby zapomnieć o problemach. Częściej przyczyną brania jest moda, pewien lansowany przez media styl bycia. obecnie w Polsce narkomania jest zjawiskiem stałym nie dającym się całkowicie wyeliminować, można jedynie ograniczyć i łagodzić jej skutki. Przyczyn tego zjawiska możemy dopatrywać się w transformacji ustrojowej, w poczuciu utraty kontroli nad własnym życiem, braku autorytetów i rozpadanie więzi rodzinnych.

Liczne obserwacje oraz badania dowodzą, że w ostatnich latach znacznie obniżył się wiek inicjacji seksualnej. Luźny styl życia, kryzys wartości moralnych znacząco wpływa na zachowania seksualne młodzieży. Konsekwencją tego jest fakt, iż nieletnie dziewczęta coraz częściej zostają matkami. Dlatego ,też podobnie jak w przypadku innych zachowań ryzykownych efektywność podejmowanych działań w stosunku do młodzieży zależy w znacznym stopniu od możliwości włączenia do profilaktyki również rodziców.

Założeniem szkolnego programu profilaktyki jest wyposażenie uczniów w niezbędną wiedzę na temat zdrowego rozwoju, stworzenie warunków bezpiecznego funkcjonowania szkoły i monitorowanie skuteczności podjętych działań.

W ramach programu profilaktyki stosuje się następujące formy oddziaływania:

- **DZIAŁANIE INFORMACYJNE**, czyli dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych. Zakłada się w nich, że znajomość konsekwencji spowoduje u wychowanka podjęcie racjonalnego wyboru, a co za tym idzie, zmianę postawy i zachowań.
- **DZIAŁANIE EDUKACYJNE**, a więc uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, np. radzenia sobie ze stresem, nawiązywanie kontaktów z ludźmi, opieranie się naciskom otoczenia, rozwiązywanie konfliktów. Ta strategia jest najbardziej skuteczna w działaniach profilaktycznych. Trzeba pamiętać, że umiejętności te powinny być wpisane w całe życie człowieka, odnosić się do dojrzałego systemu wartości. Zatem w program musi być także wpisane wprowadzenie w świat wartości i norm.
- **DZIAŁANIA ALTERNATYWNE**, tj. pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych. Polegają one na proponowaniu różnorodnych działań o pozytywnym charakterze (jak koła zainteresowań itp.) i angażowaniu w nie wychowanków. Poprzez te działania dziecko ma szansę na zaspokojenie (choćby częściowe) zdeprawowanych potrzeb psychicznych, może realizować cele rozwojowe, uczy się radzić sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi. Ważnym elementem tego rodzaju działalności jest możliwość nawiązywania bliskiego kontaktu z drugim człowiekiem.

Poniższy program uwzględnia w różnym stopniu wymienione kierunki pracy, kładąc jednak szczególny nacisk na kształtowanie osobowości dziecka i wspieranie jego rozwoju – zarówno poprzez proponowane treści, jak również osobisty kontakt nauczyciela z dzieckiem. Wynika to z założenia, że jednym z podstawowych źródeł zachowań ryzykownych są deficyty rozwoju emocjonalnego oraz zła adaptacja do ról i warunków życiowych

Zadaniem szkolnej profilaktyki jest nie tylko chronienie dzieci przed zagrożeniami przez działania wychowawczo – profilaktyczne, ale również reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy (wskazywanie, czasem pomoc w organizacji pierwszego kontaktu ze specjalistą, nawiązanie kontaktu z rodzicami, motywowanie do podjęcia leczenia i terapii). Dlatego program obejmuje także zasady interwencji w przypadku uczniów szczególnie zagrożonych.

Aby wytyczone zadania mogły zostać zrealizowane, program profilaktyczny musi być globalny i całościowy. Konieczne jest, aby oddziaływał na całe środowisko społeczne – nie tylko na dzieci, ale też na rodziców i nauczycieli. Założenie to zostało uwzględnione w programie.

OPIS SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ SZKOŁY

Treść działań profilaktycznych dostosowana jest przede wszystkim do problemów wychowawczych występujących na terenie szkoły. Są to mianowicie:

- w pierwszej kolejności w całej szkole:
  - używanie wulgaryzmów: ordynarne wyrażenia, przekleństwa,
  - brak kultury osobistej,
  - zachowania agresywne (rozumiane jako zaczepne, wrogie, napastliwe zachowania względem innych), w tym agresja słowna i fizyczna: wyzwiska, bójki, przepychanki, itp.
  - brak dyscypliny;
- w mniejszym stopniu wśród wszystkich uczniów:

- kradzież,
- niszczenie mienia szkolnego;
- brak zainteresowania nauką
- problemy uzależnień i zagadnienia związane z psychofizycznymi przemianami okresu dojrzewania.

Występujące problemy w szkole są odzwierciedleniem przemian zachodzących w naszym społeczeństwie. Dlatego szkoła powinna wspierać w dążeniu do osiągnięcia życiowych celów. Powinna dostrzegać trudności i problemy uczniów oraz pomagać w ich rozwiązaniu. Ponadto efektywność podejmowanych działań w stosunku do młodzieży zależy w znacznym stopniu będzie od możliwości włączenia się rodziców, ponieważ są oni pierwszymi wychowawcami w tym zakresie przekazując wartości i własne poglądy. Szkoła natomiast powinna spełniać rolę wspierającą, konstruując programy edukacyjne dla rodziców celem uzupełnienia wiedzy i uzyskania potrzebnych umiejętności.

CELE SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

CEL NADRZĘDNY: OCHRONA WYCHOWANKÓW PRZED ZAGROŻENIAMI ROZWOJU

Celem programu jest taki wpływ na dziecko, aby lepiej radziło sobie w życiu, z rozwiązywaniem problemów, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło również znajdować w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach.

1. Cel ogólny: dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych, by wychowanek mógł podjąć racjonalny wybór i zmieniać niewłaściwe postawy i zachowania.

a) cele szczegółowe:

- analiza przyczyn agresji i przestępczości wśród dzieci i młodzieży,
- uświadomienie zagrożeń jakie niesie agresja,
- obalenie mitu „wielkiego macho” czy też „silny może więcej”,
- pogłębianie wiedzy i świadomości na temat uzależnień,
- pokazanie zagrożeń i konsekwencji zażywania narkotyków, alkoholu, palenia papierosów,
- obalenie mitów dotyczących alkoholu, a zwłaszcza „nieszkodliwości piwa”,
- dostarczenie informacji na temat psychofizycznych zmian okresu dojrzewania,
- próba odpowiedzi na pytanie czy „clubing” modna forma spędzania czasu to tylko przyjemność czy też zagrożenie,
- pogłębianie wiedzy na temat niebezpieczeństw, jakie niesie Internet,
- pokazanie pułapek i zagrożeń życia młodzieńczego – zaburzenia odżywiania.

2. Cel ogólny: uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, które pozwalają na lepsze radzenie sobie w trudnych sytuacjach.

a) cele szczegółowe:

- doskonalenie umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji i uczuć,
- uczenie rozumienia i akceptowania własnych i cudzych uczuć,
- uczenie metod motywacyjnych niezbędnych do działania zarówno w sferze szkolnej jak i poza szkolnej
- kształtowanie poczucia własnej tożsamości, wartości oraz pozytywnej samooceny,
- rozwijanie umiejętności nawiązywania kontaktów, budowania udanych relacji z innymi ludźmi,
- nabywanie umiejętności opierania się naciskom, asertywność jako obrona przed zagrożeniami,

- nabywanie umiejętności rozstrzygania problemów i rozwiązywania konfliktów poprzez stosowanie np. technik mediacyjnych
- wdrażanie do wyrażania i uzasadniania swych sądów, do podejmowania samodzielnych decyzji,
- kształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- kształcenie umiejętności poruszania się we współczesnych realiach rynku pracy
- rozwijanie świadomości własnego ciała i umiejętności dbania o swoje zdrowie.

3. Cel ogólny: wprowadzanie w świat wartości i norm, na których wychowanek może się oprzeć w swoich wyborach.

a) cele szczegółowe:

- ukazanie, jak wiele wychowanek może dać i jak wiele otrzymać: zrozumienie, wzajemne wsparcie, pomoc, życzliwość,
- wolontariat jako jedna z form pomocy,
- otwarte dzielenie się swoimi myślami i odczuciami,
- zachęcanie do lepszego rozumienia i uszanowania odmiennych poglądów, sposobu życia,
- wpajanie zasad etycznych i moralnych,
- zapoznanie z normami, regułami kulturalnego współżycia i zasadami obowiązującymi w szkole,
- wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za własne zachowanie,
- uświadomienie i pokazanie perspektyw zdrowego stylu życia, bez uzależnień,
- poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, co znaczy być człowiekiem kulturalnym,
- ukazywanie walorów i ciemnych stron współczesnych mediów,
- zachęcanie do dyskusji nad granicami „dobrego smaku”.

4. Cel ogólny: pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych poprzez oferowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

a) cele szczegółowe:

- stwarzanie możliwości i zachęcanie do rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- pobudzanie potrzeby aktywnego, zdrowego stylu życia,
- kształtowanie umiejętności kulturalnego spędzania czasu wolnego,
- udzielanie pomocy uczniom z różnego rodzaju trudnościami – samopomoc uczniowska jako jedna z form pomocy.

METODY PRACY

W realizacji programu wykorzystuje się różnorodne metody, przede wszystkim aktywne, by umożliwić uczniom aktywne doświadczanie i przeżywanie tego, co jest tematem zajęć. Wprowadzać można różne techniki, dostosowując je do wieku uczniów, zainteresowań tematem, umiejętności radzenia sobie z przedstawionymi problemami i poziomu ich aktywności.

Poniżej przedstawione najważniejsze metody i techniki, spośród których prowadzący może wybrać takie, które najlepiej odpowiadają danemu tematowi:

- krąg uczuć (klasowe powitanie i pożegnanie)
- rysunek – forma swobodnej ekspresji, umożliwiająca uczniom uzewnętrznianie swoich przeżyć, doświadczeń, emocji, wiedzy o otaczającym świecie,

- psychodrama – odgrywanie scenek na wybrane tematy tak, by dać możliwość przeżycia sytuacji mogących się wydarzyć w życiu,
- dyskusja klasowa, rozmowa – wymiana poglądów, dzielenie się doświadczeniami, wspólna praca nad problemem,
- „burza mózgów”, której celem jest stworzenie listy pomysłów na rozwiązywanie określonego problemu,
- krótkie opowiadania – stosowanie tej metody jest szczególnie przydatne przy tematach trudnych, budzących zawstydzenie, polega ono na opowiadaniu o sytuacjach życiowych prawdziwych lub wymyślonych, aby na przykładzie przeżyć bohaterów omawiać daną sytuację,
- gry i zabawy jako urozmaicenie prowadzonych zajęć,
- Praca w małych grupach (3-5 osobowych) – efektywna zwłaszcza wtedy gdy temat dotyczy ważnych problemów emocjonalnych i wyjątkowych sytuacji, gdyż uczniom łatwiej wypowiedzieć się wobec mniejszej liczby rozmówców,
- uzupełnianie zdań („rundki”) – ułatwiają samodzielną wypowiedź, gdyż uczeń ma za zadanie dokończyć zdanie zaczęte przez nauczyciela uzewnętrzniając swoją reakcję, ucznia,
- pogadanka,
- gazetka szkolna.

REALIZACJA DZIAŁAŃ SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

PLAN REALIZACJI

Cel ogólny	Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych	-analiza przyczyn agresji i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, - uświadomienie zagrożeń jakie niesie agresja, - obalenie mitu „wielkiego macho” czy też „silny może więcej”, - pogłębienie wiedzy i świadomości na temat uzależnień, - pokazanie zagrożeń i konsekwencji zażywania narkotyków, alkoholu, palenia papierosów, - obalenie mitów	Zajęcia warsztatowe, pogadanki, dyskusje	Wychowawca, pedagog szkolny	Na bieżąco

	<p>dotyczących alkoholu, a zwłaszcza „nieszkodliwości piwa”,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostarczenie informacji nt. psychofizycznych zmian okresu dojrzewania, - próba odpowiedzi na pytanie czy „clubing” modna forma spędzania czasu to tylko przyjemność czy też zagrożenie, - pogłębienie wiedzy nt. niebezpieczeństw jakie niesie internet, - pokazanie pułapek i zagrożeń życia młodzieńczego – zaburzenia odżywiania . 			
<p>Uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - doskonalenie umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji i uczuć; - uczenie rozumienia i akceptowania własnych i cudzych uczuć; uczenie metod motywacyjnych niezbędnych do działania zarówno w sferze szkolnej jak i poza szkolnej - kształtowanie poczucia własnej tożsamości, wartości oraz pozytywnej 	<p>Zajęcia warsztatowe, pogadanka, dyskusja,</p>	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciel w-f, nauczyciel biologii</p>	<p>Na bieżąco</p>

	<p>samooceny;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie umiejętności nawiązywania kontaktów, budowania udanych relacji z innymi ludźmi; - nabywanie umiejętności rozstrzygania problemów i rozwiązywania konfliktów poprzez stosowanie np. technik mediacyjnych - kształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem; kształcenie umiejętności poruszania się we współczesnych realiach rynku pracy - rozwijanie świadomości własnego ciała i umiejętności dbania o swoje zdrowie 			
Wprowadzenie w świat wartości i norm	<ul style="list-style-type: none"> - ukazanie, jak wiele wychowankowie mogą dać i a jak wiele otrzymać: zrozumienie, wzajemne wsparcie, pomoc; - wolontariat jako jedna z form pomocy; - otwarte dzielenie się swoimi myślami i odczuciami; - wpajanie zasad 	Zajęcia warsztatowe, dyskusja, pogadanka	Wychowawca, pedagog szkolny, opiekun wolontariatu	Na bieżąco

	<p>etycznych i moralnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - uświadamianie i pokazanie perspektyw zdrowego stylu życia, bez uzależnień; - poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, co znaczy być człowiekiem kulturalnym; - ukazywanie walorów i ciemnych stron współczesnych mediów; - zachęcanie do dyskusji nad granicami „dobrego smaku”; 			
<p>Pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych poprzez oferowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stwarzanie możliwości i zachęcanie do rozwijania zainteresowań i uzdolnień; - pobudzanie potrzeby aktywnego, zdrowego stylu życia; - kształtowanie umiejętności kulturalnego spędzania czasu wolnego, udzielanie pomocy uczniom z różnego rodzaju trudnościami – samopomoc uczniowska jako jedna z form pomocy 	<p>Zajęcia sportowe, kółka zainteresowań,</p>	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciele</p>	<p>Na bieżąco</p>

Szczegółowy sposób realizacji danego zadania i tematyka zajęć czy ćwiczeń zależy od osób prowadzących je.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA DLA NAUCZCIELI W ZS NR 18 W WARSZAWIE W SYTUACJACH ZAGROŻENIA MŁODZIEŻY PRZESTĘPCZOŚCIĄ I DEMORALIZACJĄ ORAZ W PRZYPADKU ZAGROŻENIA JEJ ZDROWIA LUB/ŻYCIA

Wśród różnorodnych przejawów demoralizacji za najbardziej niepokojące i zagrażające zdrowiu młodzieży uznaje się alkoholizm, narkomanię, wczesną inicjację seksualną, kradzieże, wagary oraz zachowania agresywne, które często ze sobą współlistnieją. Wszystkie te czynniki mogą być przyczyną nawiązywania kontaktów z grupami przestępczymi a w dalszej kolejności popełniania przestępstw. Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania niedostosowania społecznego podejmowania stosowanych oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych a wobec uczniów niedostosowanych działań interwencyjnych. Właściwa adekwatna reakcja nauczyciela, pedagoga czy dyrektora oraz powiadomienie w razie potrzeby stosownych instytucji zwiększają skuteczność oddziaływań. Działania profilaktyczne w szkole będą kierowane równoległe do młodzieży zagrożonej i niedostosowanej przy współpracy nauczycieli, rodziców oraz policji.

1. Cele

- zwiększenie skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją
- ścisła współpraca szkoły z rodzicami, strażą miejską i policją.

2. Działania interwencyjne

- Na terenie szkoły obowiązuje zakaz posiadania, sprzedawania i używania papierosów, alkoholu i narkotyków
- Zakaz obowiązuje wszystkich uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych odbywających się w szkole i na terenie szkoły do niej należącym np. w trakcie imprez sportowych, dyskotek, itp.
- W szkole prowadzone będą zajęcia w czasie których uczniowie i nauczyciele zapoznają się z ryzykiem używania środków uzależniających
- Uczniowie, którzy eksperymentują ze środkami uzależniającymi bądź ich zachowanie narusza regulamin szkoły, muszą liczyć się z konsekwencjami określonymi w wewnętrznym regulaminie szkoły
- Uczniowie i rodzice, którzy zwrócą się z problemem mogą liczyć na wsparcie i skierowanie do specjalistycznej poradni, gdzie uzyskają fachową pomoc
- W sytuacjach kryzysowych podejmowana będzie interwencja zorientowana na pomoc uczniowi i rodzinie
- Decyzje o podjęciu stosownych działań interwencyjnych podejmuje dyrektor szkoły.

3. Metody współpracy szkoły ze strażą miejską i policją

- Stała współpraca i wymiana doświadczeń dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego w zakresie profilaktyki zagrożeń

- Spotkania dyrektora, pedagoga i nauczycieli ze specjalistami ds. nieletnich i patologii
- Spotkanie tematyczne młodzieży szkolnej na temat aspektów narkomanii
- Udzielanie przez policję i straż miejską pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów, które zaistniały na terenie szkoły
- Wzajemna wymiana informacji o zagrożeniach i zdarzeniach występujących na terenie szkoły
- Organizowanie wspólnych szkoleń.

PROCEDURY INTERWENCYJNE

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia ucznia na terenie szkoły

1. W przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu zagrożenia życia lub zdrowia ucznia nauczyciel powinien niezwłocznie przekazać stosowne informacje wychowawcy klasy.
2. Wychowawca klasy powiadamia pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
3. W przypadku sytuacji kryzysowej wychowawca z udziałem pedagoga szkolnego niezwłocznie wzywa pogotowie ratunkowe lub/i policję przy jednoczesnym powiadomieniu rodziców o incydencie.
4. Wychowawca z udziałem pedagoga szkolnego prosi ucznia na rozmowę. Następuje ustalenie przyczyn postępowania ucznia.
5. Wezwanie rodziców/prawnych opiekunów ucznia. Przekazanie im informacji na temat zachowania dziecka. W toku podjętej interwencji profilaktycznej lub kryzysowej należy zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
6. W przypadku nie pojawienia się rodziców/prawnych opiekunów – wychowawca wysyła pismo wzywające ich do szkoły.
7. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub/oraz szkoła wyczerpie dostępne dla siebie metody działań, wychowawca i pedagog szkolny powiadamiają o tym fakcie dyrektora szkoły, który listownie informuje policję (specjalistę ds. nieletnich) oraz sąd rodzinny.

Dalsze działania leżą w kompetencji sądu i policji, jednak na terenie szkoły pedagog szkolny otacza ucznia szczególną opieką.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji.

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji nauczyciel powinien niezwłocznie przekazać stosowne informacje wychowawcy klasy.
2. Wychowawca klasy powiadamia pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
3. Wychowawca z udziałem pedagoga szkolnego wzywa ucznia na rozmowę. Następuje ustalenie przyczyn postępowania ucznia i sporządzenie kontraktu w celu

zaniechania czynności. Zapoznanie ucznia z następującymi konsekwencjami nie wywiązania się z kontraktu (źródło: Statut Szkoły).

4. Wychowawca lub pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka/całej rodziny w programie terapeutycznym.

5. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub/oraz szkoła wyczerpie dostępne dla siebie metody działań, a z wiarygodnego źródła napływają informacje o braku poprawy funkcjonowania ucznia, wychowawca i pedagog szkolny powiadamiają o tym fakcie dyrektora szkoły, który listownie informuje policję (specjalistę ds. nieletnich) oraz sąd rodzinny.

6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku uzyskania informacji, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków

1. W przypadku uzyskania informacji lub własnych spostrzeżeń, że uczeń znajduje się pod wpływem substancji odurzających (alkohol, narkotyki) powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy/pedagoga szkolnego.

2. Wychowawca/pedagog szkolny odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa pozostawia go w warunkach, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie (zazwyczaj pod opieką osoby dorosłej, najkorzystniej, jeśli będzie to pielęgniarka).

3. Pielęgniarka szkolna wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej w przypadku zatrucia, przedawkowania.

4. Wychowawca/pedagog szkolny zawiadamia o incydencie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów prawnych, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

5. W przypadku, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu – odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych

– na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia ucznia zawiadamia się rodziców/opiekunów prawnych oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

6. Jeśli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 r. ż.) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.

7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art.43 ust.1 Ustawy z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zawsze należy o tym fakcie powiadamiać policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

8. Po zajściu takiego incydentu wychowawca oraz pedagog szkoły otacza ucznia szczególną uwagą. Uczeń podlega karze udzielenia nagany z wpisem do akt (uzyskanie zachowania naganego). Zostaje poinformowany, że w przypadku powtórzenia się sytuacji kryzysowej kolejny raz uczeń zostaje skreślony z listy uczniów.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku uzyskania informacji, że na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile jest to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły po zapoznaniu się z zabezpieczoną substancją wzywa policję.
4. Po przyjeździe policji nauczyciel niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku uzyskania informacji, że na terenie szkoły znajduje się uczeń posiadający substancję przypominającą narkotyk.

1. W przypadku, gdy nauczyciel dowiaduje się o posiadaniu przez ucznia substancji psychoaktywnych zgłasza podejrzenia wychowawcy klasy.
2. Wychowawca powiadamia o incydencie pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły w obecności przynajmniej jednego pracownika szkoły prosi ucznia o okazanie zawartości teczki szkolnej, ewentualnie oddanie substancji.
4. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy. Jednocześnie wychowawca telefonicznie informuje o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wzywa ich do szkoły.
5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, dyrektor szkoły, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie wychowawca

dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

6. Po zajściu incydentu wychowawca oraz pedagog szkolny otacza ucznia szczególną uwagą. Uczeń podlega karze udzielenia nagany z wpisem do akt (uzyskanie zachowania naganego). Zostaje poinformowany, że w przypadku powtórzenia się sytuacji kryzysowej kolejny raz uczeń zostaje skreślony z listy uczniów.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 wobec uczniów z dużą absencją.

1. W przypadku gdy uczeń jest nieobecny w szkole przez 5 dni lub bez usprawiedliwienia opuszcza pojedyncze godziny lekcyjne/całe dni, co również budzi zastrzeżenia - wychowawca kontaktuje się z rodzicami/prawnymi opiekunami w celu ustalenia przyczyn nieobecności ucznia w szkole.

2. Jeżeli uczeń przychodzi do szkoły po dłuższej nieobecności wychowawca wzywa go na rozmowę w celu wyjaśnienia sytuacji - nie realizowania obowiązku szkolnego.

3. Jeżeli wychowawcy nie udaje się zdyscyplinować ucznia, prosi o wsparcie pedagoga szkolnego. Pedagog szkolny zobowiązuje ucznia do poprawy frekwencji poprzez pisemny kontrakt. Nie wywiązywanie się z kontraktu skutkuje karami określonymi w Statucie Szkoły.

4. W przypadku, gdy uczeń ignoruje stosowane wobec niego procedury, Dyrektor szkoły wzywa pisemnie rodziców/prawnych opiekunów do szkoły. Następnie odbywa się rozmowa dyscyplinująca ucznia w obecności rodziców przy udziale wychowawcy/pedagoga szkolnego.

5. W sytuacji, gdy ani kontakt telefoniczny ani osobisty z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia jest niemożliwy, wychowawca zgłasza problem pedagogowi szkolnemu oraz Dyrektorowi szkoły. Dyrektor uruchamia wówczas procedurę administracyjną – powiadamia pisemnie sąd d.s. nieletnich w celu zdiagnozowania sytuacji rodzinnej i problemowej ucznia.

Procedury postępowania nauczycieli w ZS nr 18 w przypadku palenia przez ucznia papierosów na terenie szkoły.

1. W przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu sytuacji, w której nauczyciel nakrył ucznia na paleniu papierosów, przekazuje informację wychowawcy klasy.

2. Wychowawca klasy powiadamia pedagoga szkolnego.

3. Najpierw rozmowę dyscyplinującą przeprowadza wychowawca, następnie uczeń jest skierowany na rozmowę – „pogawędkę profilaktyczną” do pedagoga szkolnego.

4. W przypadku powtórzenia się sytuacji palenia na terenie szkoły wychowawca informuje o incydencie Dyrektora szkoły oraz wzywa rodziców /prawnych opiekunów ucznia.

5. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązując go poprzez pisemny kontrakt do zaprzestania palenia. Nie wywiązywanie się z kontraktu skutkuje konsekwencjami określonymi Statucie Szkoły, czyli np.
- upomnieniem ucznia przez Dyrektora szkoły.

6. Jeśli rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a uczeń nie poprawia swojego zachowania Dyrektor ma prawo powiadomić sąd d.s. nieletnich o potrzebie wglądu w sytuację wychowawczą, z powodu ulegania przez ucznia nałogowi palenia oraz o demoralizującym wpływie na rówieśników.

NAUCZYCIELE I RODZICE WOBEC ZADAŃ PROFILAKTYKI

Wiadomą rzeczą jest, że najważniejszymi osobami wpływającymi na dzieci są rodzice i nauczyciele. Dlatego właśnie oni muszą posiadać wiedzę na temat wszelkiego rodzaju zagrożeń i umiejętność wspierania dziecka w rozwoju.

Zadaniem nauczycieli jest zatem poszerzenie wiedzy z zakresu profilaktyki, zapoznanie się z aktualnymi rozporządzeniami ministra, wybranymi aktami prawnymi dotyczącymi tej problematyki poprzez:

- rozpoznanie istniejących problemów i potrzeb środowiska za pomocą różnorodnych metod (ankiety itp.)
- wymiana doświadczeń w dyskusjach,
- konferencje szkoleniowe z udziałem osób wspierających pracę szkoły np. pedagoga, psychologa,
- samokształcenie – uczestnictwo w różnego rodzaju formach doskonalenia zawodowego związanego z tematyką profilaktyki, studiowanie odpowiedniej literatury.

Ponadto na spotkaniach wychowawców z rodzicami poruszane mogą być w formie prelekcji, dyskusji, zajęć warsztatowych następujące zagadnienia:

- 1) Wnoszące wiedzę z zakresu pedagogiki, psychologii, prawa:
  - rozporządzenia ministra, wybrane akty prawne np. z zakresu praw dziecka, bezpieczeństwa, prawa karnego i opiekuńczego
  - podstawowe prawidłowości rozwojowe dzieci w określonym, interesującym rodziców wieku
  - przyczyny niepowodzeń szkolnych uczniów i sposoby radzenia sobie z nim
  - przyczyny występujących obecnie zaburzeń w zachowaniu (agresja, uzależnienia, itp.)
  - deficyty rozwojowe i radzenie sobie z nimi (dysleksja, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, itp.)
  - patologie społeczne (narkomania, alkoholizm, sekty)
  - rozwój seksualny człowieka (jak rozmawiać z własnym dzieckiem).
- 2) Kształcące umiejętności wspierania rozwoju dziecka:
  - rozeznanie w potrzebach własnych dzieci
  - poznanie sposobów zaspokajania potrzeb
  - kierowanie procesem uczenia się
  - organizacja czasu dziecka (czasu pracy i czasu wolnego)
  - umiejętność porozumiewania się z dzieckiem i osobami dorosłymi
  - wspólne planowanie i spędzanie czasu w domu i szkole
  - radzenie sobie z konfliktami i negatywizmem dziecka

BIBLIOGRAFIA:

- Biblioteczka reformy MEN, *O pomocy psychologiczno – pedagogicznej*, Warszawa 2000
- Gordon T., *Wychowanie bez porażek*, Warszawa 1997
- Kłosowska B., *Zdrowie młodzieży szkolnej w powiecie Cieszyńskim*, Cieszyn 2000
- Kosińska E., *Rodzice a szkoła. Krótki poradnik psychologiczny*, Kraków 1999
- *Mity i zasady profilaktyki uzależnień*. W: „Remedium” 2002 nr 5, s. 16 – 17
- *Profilaktyka a wychowanie*. W: „Remedium” 2002 nr 1, s. 6 – 7

- Simm M., Węgrzyn – Jonek E., *Budowanie szkolnego programu profilaktyki*, Kraków 2002
- Szymańska J., *Działania profilaktyczne a klimat szkoły*, W: „Remedium” 2003 nr 2, s. 6 – 7
- Szymańska J., *Profilaktyka w szkole*, W: „Remedium” 2002 nr 7 – 8, s. 9 – 11
- *Sześć zadań dyrektora szkoły*, W: „Remedium” 2002 nr 7 – 8, s. 36 – 37

Przygotowała: Sylwia Mruczkowska